

[Nikdy nic nemůžeme začínat zcela od počátku]

Ladislav Hejdašek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 15. 3. 2003
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 15. 3. 2003

[Nikdy nic nemůžeme začínat zcela od počátku]

Musíme připustit, že nikdy nic nemůžeme začínat zcela od počátku, ale že vždycky vše, co podnikáme, ať je to sebe novější, sebe nebývalejší, sebe neočekávanější, „stojí“ (přesně: děje se) na základě nějakých předpokladů. Ty předpoklady si můžeme uvědomovat, eventuelně mohou být jiným známy, i když si je třeba sami neuvědomujeme (a můžeme tedy být v tom směru poučení, eventuelně – pokud jde o chybné předpoklady – může být jejich chybnost jinými mysliteli odhalena), ale mohou být také zcela neznámy a mohou být odhalovány s velkým zpožděním po desetiletích, staletích i tisíciletích jako něco skrytého, co však bylo fakticky a naprosto nutně základem, bez něhož některé myšlenkové postupy nebyly myslitelné ani možné. Navíc se zajisté může třeba po desetiletích či staletích ukázat, že některé takové předpoklady byly chybné. Velkou chybou celé dosavadní tradice našeho (tj. evropského) myšlení je, že jedním takovým chybným předpokladem je zatížena právě v bodě, kterým se hodláme zabývat. Tímto chybným předpokladem je naše jakoby samozřejmé přesvědčení, že takový nutný či nezbytný předpoklad, bez něhož by další myšlenkové postupy určitého typu nebyly myslitelné ani možné (ať už je odhalen a do zřejmosti předveden nebo nikoliv), je nutno nějak dříve nejen než tyto postupy, nýbrž nějak už dávno v minulosti (nebo dokonce v praminulosti) zakotven a „dán“. Celý velký proud evropského kontinentálního myšlení, který navázal hlavně na středověký „realismus“, chce za každou cenu fixovat alespoň některé takové předpoklady tak, že jim přisoudí nějakou formu nevyhnutelnosti či lépe pevnosti, která se prosazuje a uplatňuje svou vlastní ‚silou‘ resp. svou naprostou ‚přesvědčivostí‘. Sám rozum by na něco takového nemohl nikdy stačit, a proto musí jít o něco, čím je sám rozum spolukonstituován. Proto najdeme toto přesvědčení už od Descarta (v podobě učení o „vrozených ideách“), přes Leibnize (v podobě předzjednané univerzální harmonie), až po Kanta a jeho „apriori“, které je identické pro všechny myslící bytosti vůbec.

(Písek, 030315–1.)